

boeken

Popcornopwinding

Kaliane Bradley's deburoman *Het ministerie van Tijd* (Prometheus) heeft veel van een *guilty pleasure*. De Cambodjaans-Britse vertelster werkt bij een geheime overheidsdienst als 'brug' (inburgeringsbegeleider) van een van de 'expats' die in een tijdreisexperiment naar het Londen van de nabije toekomst zijn gehaald. Haar project, '1847', is de Victoriaanse marineofficier Graham Gore, deelnemer

aan een misgelopen poolexpeditie. Ze leert hem omgaan met moderne concepten als stoplichten en Spotify, en ze worden smoorverliefd. Een sf-komedie annex romcom, die zich gaandeweg ook nog tot een spionagethriller ontpopt. Maar bij al die smakelijke popcornopwinding knipoogt Bradley evengoed naar alles van de vluchtelingen- en klimaatcrisis tot de giftige erfenis van het Britse imperialisme.

DIRK-JAN ARENSMAN

Spoorgeschiedenis

De Oriënt-Express reikte tot Constantinopel, maar Agatha Christie schreef haar beroemde detective verder zuidwaarts, daar waar het

traject van de *Bagdad-Berlijnexpress* (De Bezige Bij) leidt langs Aleppo, Mosul, Bagdad en Basra aan de Perzische Golf, de 'poort naar India'. Alles aan deze duizenden kilometerslange treinverbinding was en is (geo)politiek, waarbij kolonisten Engeland, Frankrijk en Duitsland elkaar continu dwarszaten, met archeologische opgravingen langs de route als dekmantel, en de regio er met alle geweld onder hielden. Volkskrant-journalist **Ana van Es** legde het hele traject af, ook door het voormalige kalifaat van IS, en verhaalt levendig en boeiend over de vaak onverwikkelijke en wisselvallige spoorgeschiedenis.

MAARTEN VAN BRACHT

Raadselachtig

Olivia is begin twintig en werkt in een metaal-smelterij die doet denken aan een 'Bijbelse vertelling over de hel'. Haar voeten groeien twee maten door het zware werk en het roet trekt in haar poriën. Ze kan niet loskomen van haar bezitterige moeder en vlucht daarom in een relatie met Kristian, die zo saai is dat ze tijdens de seks nauwelijks wakker kan blijven. Maar dan ontmoet ze Bé en erft ze een klein vermogen en een groot huis in Reykjavik. *Wachtruimte in de Atlantische Oceaan* (Oevers) van de Noorse **Mona Høvring** is een raadselachtig boek over een jonge vrouw die de kans krijgt een nieuw leven op te bouwen, maar niet goed weet hoe.

KATJA DE BRUIN

In de roman *Gentlemen* van de Vlaamse schrijver **Patricia Jozef** raakt een vrouw in de ban van een gigolo. 'Ik had er veel plezier in om de schoonheid naar boven te brengen van iets waarvan ik zelf dacht dat het lelijk was.'

DOOR KATJA DE BRUIN

Gigolo over de vloer

VROUWEN in romans zijn vaak hoer of huisvrouw. Dat was de wrange conclusie van onderzoekers van de Universiteit Utrecht in 2016 op grond van gegevens die ze verzamelden in De Personagebank, een database waarin eigenschappen van personages in literaire romans worden bijgehouden. Dat prostituees bovengemiddeld tot de verbeelding van romanschrijvers spreken, wist de gemiddelde lezer allang, maar uit deze cijfers bleek dat geen enkel vrouwenberoep in de literatuur populairder is dan dat van prostituee.

De Vlaamse schrijver **Patricia Jozef** verkent in haar nieuwe roman ook de wereld der betaalde liefde, maar zij draaide de rollen nu eens om. In *Gentlemen* raakt een vrouw in de ban van een gigolo. Jozef, die in 2017 succesvol debuteerde met *Glorie*, vertelt in haar tweede roman het verhaal van Marieke, die al sinds de schoolbanken samen is met Vik. Inmiddels zijn ze begin veertig, ouders van een ivf-tweeling, en zoekende naar een nieuwe invulling van

hun leven die wellicht ook hun ingedutte relatie weer wat vuur kan inblazen. Want Vik heeft er niet zoveel zin meer in. Dus waagt Marieke zich op het pad van de betaalde liefde.

Vertrouwen

Haar zoektocht, die gepaard gaat met veel schaamte, weezin en angst, wordt door Jozef zowel droogkomisch als invoelend beschreven. De onaantrekkelijke foto's van 'opgerichte geslachten', de ongemakkelijke mailwisseling om tot een afspraak te komen ('zou een man op zoek naar een vrouwelijke escort het ook voorzichtig en omfloerst aanpakken?'), de ontmoetingen met mannen van wie ze onmiddellijk weet: nee, jij niet. Totdat Rocco de hotelkamer betreedt en haar in vervoering brengt, want Rocco verstaat zijn vak. Wat een eenmalig avontuur had moeten zijn, ontardt in een obsessie waarbij onduidelijk is of Rocco gewoon aan klantenbinding doet of daadwerkelijk iets voelt voor Marieke.

Ja, *Gentlemen* gaat over seks: het gebrek eraan, het verlangen ernaar, de extase die het kan veroorzaken. Maar deze moderne zedenschets gaat ook over de idealistische stedeling die naar het platteland trekt in de hoop op een betekenisvoller leven, en over de complexiteit van een tienerliefde die uitgroeit tot een gezin. Met subtiele ironie schrijft Jozef over Mariekes bemoeizuchtige schoonouders die zich Mamino en Papino laten noemen, over de ondoordachte verhuizing naar een bouwvallige boerderij en over de wilde moestuin die niet zo'n weelderige oogst oplevert omdat de stadse nieuwkomers dachten het beter te weten dan hun dorpsburen. Maar uiteindelijk keren we telkens terug naar de slaapkamer waar Rocco zijn geraffineerde kunsten vertoont.

Achterin haar boek bedankt Jozef de gigolo's en hun klanten die haar een blik boden in deze verborgen wereld.

Patricia Jozef: 'Het is een wereld die eigenlijk gesloten wil blijven. Ik wilde daarover echt waarachtige dingen weten, anders

'Ik had hele mooie, open gesprekken, zonder limieten, zonder schaamte'

verval je in clichés. Ik heb mensen gecontacteerd, maar dat ging heel moeilijk. Met veel geduld heb ik vertrouwen kunnen opbouwen en uiteindelijk kon ik ook vrouwelijke klanten spreken. Zij blijven liever in het verborgene, maar anderzijds hebben zij ook niemand om daarover te spreken, terwijl het wel heftige ervaringen zijn. Eens het gesprek daar was, was er ook geen grens. Ik merkte dat het veel deugd deed om er eens over te kunnen praten. Ik heb hele mooie, open gesprekken gehad,

zonder limieten, zonder schaamte.'

Over aandacht heeft Jozef niet te klagen. In België gaat *Gentlemen* volgens haar 'als een komeet'.

'Ik weet dat het een sensationeel onderwerp is, maar het is nooit mijn bedoeling geweest om een sensationeel, hapklaar boek te schrijven. Ik heb er zoveel jaar aan gewerkt dat het voor mij een heel normaal onderwerp is geworden. Daarom ben ik blij dat ik zo'n lange aanloop heb genomen, over het leven van Marieke en Vic op het platteland. Dat had ik nodig en ik hoop dat ik de lezer daarmee ook de tijd geef om erin mee te gaan.'

Kwetsbaar

De gentlemen, zoals de gigolo's die Marieke ontmoet zichzelf graag noemen, zijn weliswaar zeer discreet maar ook trots op hun werk. 'Ze hebben een hele sterke positie, die moeilijk te vergelijken is met een vrouwelijke escort. Mannelijke en vrouwelijke prostitutie is een heel ander